

Бальшавіцкімі тэмпамі дагнаць і перагнаць

(Да вынікаў VI-га Ёсесаюзнага і X-га Ёсебеларускага Зьездаў Саветаў)

Адбыўшыся Зьезды Саветаў падвялі вынікі барацьбы за соцыялізм рабочае клясы Савецкага Саюзу за мінулыя два гады, а таксама вызначылі далейшыя задачы соцыялістычнага будаўніцтва.

Дзякуючы поспехам соцыялістычнага будаўніцтва краіна саветаў уступіла ў пэрыод соцыялізму і знаходзіцца ў апошнім пэрыодзе НЭП'у. Гэта значыць, што з пункту погляду суадносін класавых сіл унутры краіны, пытаньне аб перамозе соцыялізму вырашана і перамога соцыялізму забяспечана. Разам з гэтым тая задача, што пастаўлена перад нашай краінай партыяй і савецкай уладай аб уцягненьні ў час веснавой пасеўнай кампаніі ня менш 50% бядняцка-серадняцкіх гаспадарак у колгасы, разам з выкананьнем іншых задач соцыялістычнага будаўніцтва, забяспечвае заканчэньне пабудовы ў гэтым годзе фундаманту соцыялістычнай эканомікі.

Вялізарнае гістарычнае значэньне пастановаў VI-га Ёсесаюзнага Зьезду Саветаў прымусілае кожнага працоўнага з усёй уважлівасьцю аднесьціся да работ Зьездаў Саветаў для таго, каб на падставе вывучэньня вынікаў Зьездаў Саветаў яшчэ больш узброіцца для далейшага рашучага пасьпяховага змаганьня за перамогу соцыялізму.

Кажучы аб унутраным становішчы Савецкага Саюзу, вывучаючы вынікі работы соцыялістычнага будаўніцтва за мінулыя два гады, мы павінны прасачыць за тым, як адбывалася выкананьне пяцігадовага пляну барацьбы за соцыялізм. Вывучэньне гэтага пытаньня паказвае нам, што пяцігадовы плян соцыялістычнага будаўніцтва намі ня толькі выконваецца, але і перавыконваецца. Гэтае заключэньне мае вялізарнае значэньне, бо яно яскрава паказвае нам, што барацьба за соцыялізм на падставе генэральнай лініі партыі пры рашучым змаганьні супроць ухілаў ад генэральнай лініі партыі, — правага, як найбольш небяспечнага на даным этапе, „левых“ загібаў і прымірэнчых да іх адносін, адбываецца пасьпяхова, і асноўныя задачы, пастаўленыя партыяй і рабочай клясай — вырашаюцца.

Поспехі ў справе выкананьня і перавыкананьня пяцігодкі мы бачым на падставе шэрагу даных. Калі лічыць, што выкананьне пляну пяцігодкі за 2 гады раўняецца 100%, то па паасобных асноўных паказчыках за гэтыя два гады мы маем наступнае выкананьне: народны даход — 102%, дзяржаўны бюджэт — 124%; па капітальных укладаньнях мы маем выкананьне ў 109%; валавая прадукцыя прамысловасьці, якая кіруецца ВСНГ, паказвае выкананьне на 104%. Па павялічэньні пасеўнай плошчы мы маем выкананьне ў 103%, павялічэньне таварнай

продукцыі зернавых produkтаў вызначаецца ў лічбе 121%; па груза-звароту мы маем выкананьне — 117%.

Такім чынам, па ўсіх асноўных паказчыках мы маем значнае перавыкананьне тых плянаў, якія былі вызначаны на гэтыя два гады пяцігодкі. Вось гэтыя посьпехі ў справе выкананьня вызначаных пяці-гадовых плянаў соцыялістычнага будаўніцтва і паслужылі падставай таго, што рабочая кляса, разгортваючы работу ў парадку соцспабор-ніцтва і ўдарніцтва і г. д., узняла і паставіла ў парадак дня пытаньне аб выкананьні пяцігодкі ў чатыры гады. Выкананьне пяцігодкі ў чатыры гады — ёсьць зусім рэальная задача, якая мае пад сабою грунт ў вы-глядзе таго перавыкананьня плянаў, якое наглядаецца па ўсіх асноўных галінах соцыялістычнага будаўніцтва.

Вельмі важна прасачыць, як адбывалася выкананьне задач, па-стаўленых партыяй у справе індустрыялізацыі краіны. Барацьба за разгортваньне соцыялістычнай прамысловасьці, барацьба за тое, каб зрабіць прамысловасьць вядучай галінай народнай гаспадаркі, барацьба за тое, каб у першую чаргу пры разгортваньні прамысловасьці забяспечыць разгортваньне цяжкай прамысловасьці, ці той прамысловасьці, якая вырабляе сродкі вытворчасці — вось адзін з важнейшых пунктаў, які вызначае генэральную лінію партыі ў барацьбе за соцыялізм.

Як вядома, партыя па гэтых пытаньнях дала жорсткі адпор як троекістам, так у апошні час і правам ухілістам; калі, з аднаго боку, трацкісты з сваімі звыш-індустрыялічнымі плянамі фактычна вялі да разрыву з асноўнымі масамі берадняцкага сялянства, то з другога боку, правыя, выступаючы з прапановамі аб зьмяншэньні тэмпаў індустрыялізацыі, гэтым самым капітулявалі перад кулацка-нэпманскімі элемэн-тамі краіны. Соцыяльная сутнасьць гэтых двух антыпартыйных напрак-аў зьяўляецца, нарэшце, аднолькавай і заключаецца ў здачы больша-віцкіх пазіцый дробна-буржуазным элемэнтам.

Рабочая кляса пад кіраўніцтвам Компартыі рашуча змагалася за генэральную лінію партыі, праводзячы няўхільна ў жыцьцё мерапры-емствы, якія забяспечваюць вырашэньне задач індустрыялізацыі краі-ны. У выніку гэтага мы маем у сучасны момант наступныя дасяг-неньні: плян, вызначаны па пяцігодцы па цяжкай прамысловасьці, выкананы за мінулыя два гады на 110%; па лёгкай прамысловасьці пляны выкананы на 99%. Праўда, трэба адзначыць, што па шэрагу галін прамысловасьці мы маем недавыкананьне вызначаных плянаў. Так, па чыгуну плян выкананы на 99%, па каменнаму вугалю — на 96%, па хлапчатай прамысловасьці — на 84%.

Аднак, калі ўзяць усю прамысловасьць у цэлым, то мы маем значнае перавыкананьне першапачатковых вызначаных плянаў. Гэта відаць з таго, што валавая produkцыя па ўсёй прамысловасьці, якая вызначалася ў суме 9,5 мільярда рублёў, узнялася за гэтыя два гады да 15,6 мільярда рублёў; гэта значыць, што замест вызначанага па пляну павышэньня валавой produkцыі на 41%, нам удалося дабіцца яе ўзьяняць на 64%. Пры гэтым трэба адзначыць наступнае: валавая produkцыя па цяжкай прамысловасьці дае за гэтыя два гады выка-наньне — 193% ці павялічэньне амаль што ў два разы. Па машынабу-даўніцтву мы маем выкананьне ў 2,5 разоў большае ў параўнаньні з вызначанымі плянамі. Нашы посьпехі ў справе будаўніцтва новых электрастанцый пры выкананьні вызначаных плянаў ужо ў гэтым годзе ставяць Савецкі Саюз на першае месца ў Эўропе і на другое месца пасля Паўночна-Амэрыканскіх Злучаных Штатаў.

Адсюль мы павінны зрабіць наступныя важнейшыя вывады: тэмпы, узятыя партыяй і ўрадам Савецкага Саюзу ў справе будаўніцтва прамысловасці, зьяўляюцца рэальнымі, што яскравей за ўсё відаць з таго, што пляны ня толькі выконваюцца, але і перавыконваюцца: *лінія партый, накіраваная на разгортваньне ў першую чаргу цяжкай прамысловасці, рашуча праводзіцца ў жыццё*. Вось дзякуючы гэтаму ўдзельная вага прамысловасці з кожным годам павялічваецца. Удзельная вага валавой прадукцыі прамысловасці ўзнілася за мінулыя гады з 57% да 67% ці складзе $\frac{2}{3}$ усёй валавой прадукцыі народнай гаспадаркі. Такім чынам, *прамысловасць яшчэ больш замацоўваецца, як вядучая галіна нашай народнай гаспадаркі*. Гэтыя поспехі ў справе будаўніцтва соцыялістычнай прамысловасці зьяўляюцца лепшым адказам правым і „левым“ опартуністам і павінны яшчэ больш узмацніць шэрагі рабочае клясы і ўсіх працоўных для разгортвання работы ў мэтах індустрыялізацыі Савецкага Саюзу.

Ня меншыя поспехі адзначаны VI-м Усесаюзным Зьездам Савецкай у справе развіцця і соцыялістычнай рэканструкцыі народнай сельскай гаспадаркі. Як вядома, правая ўхілістая ў сваёй барацьбе супроць генэральнай лініі партыі значную частку сваіх устаноў будавалі на тых меркаваньнях, што разгортваньне соцыялістычнага будаўніцтва можа адбывацца на падставе выкарыстання прыватнай ініцыятывы адзінаасобных гаспадарак, што зернавая праблема можа паспяхова вырашыцца за кошт развіцця заможных, у тым ліку і кулацкіх гаспадарак.

Партыя рашуча асудзіла гэтыя пазіцыі правых ухілістаў, бо гэтыя ўста. оўкі зьяўляюцца, як кажа аб гэтым т. Сталін, прамой капітуляцыяй перад кулаком, павялічваюць шансы рэстаўрацыі капіталізму. Партыя з усёй рашучасьцю паставіла пытаньне аб тым, што зернавая праблема можа быць вырашана няспяхова і з карысцю для соцыялістычнага будаўніцтва толькі на падставе соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі, шляхам будаўніцтва буйных саўгасаў і перабудовы індывідуальных бядняцка-серадняцкіх гаспадарак на соцыялістычных падставах праз колгасы, пры ўмовах рашучай і жорсткай барацьбы супроць кулацтва.

Адказам на пытаньне аб выніках працы партыі і ўраду за мінулы час у галіне сельскай гаспадаркі могуць служыць паказальнікі аб загатоўках зернавых прадуктаў.

Загатоўкі мінулага году склалі 1 мільярд пудоў.

У бягучым годзе па ўсяму Савецкаму Саюзу на 1-е сакавіка ўжо загатоўлена 1.300.000.000 пудоў.

Для таго, каб зразумець значэньне гэтых лічбаў нам трэба мець на ўвазе наступнае: уся таварная маса зернавых прадуктаў царскай Расіі ў 1913 годзе складала 1.300 міл. пудоў. Гэта маса складалася з наступных элементаў: абшарніцкія маёнткі давалі агульную суму ў 281 міл. і кулацкія гаспадаркі — 650 міл. Такім чынам, абшарнікі і кулацкія гаспадаркі разам давалі 931 міл., ці $\frac{3}{4}$ усяго таварнага хлеба. Так было да сусветнай вайны.

Малюнак рашуча зьмяняўся ў час рэвалюцыі. Так, у 1926/27 годзе з агульнай колькасці таварнага хлеба ў 630 міл. пудоў, таварная маса хлеба кулацкіх гаспадарак складала 126 міл. пудоў. Калі-ж мы прымем пад увагу тое, што ў гэтым годзе колгасы і саўгасы далі ў загатоўках 487 міл. пудоў, то мы ўбачым, што кулацкая частка таварнай масы хлеба ў некалькі разоў ужо перакрыта соцыялістычным сэктарам

сельскай гаспадаркі, і гэтая роля соцыялістычнага сектара сельскай гаспадаркі з кожным годам будзе ўсё больш павялічвацца.

Так, калі па пяцігадоваму пляну меркавалі, што саўгасы толькі ў 1933 годзе павінны былі даць 207 міл. пудоў, то, дзякуючы паспяховаму разгортванню саўгасаў, у бягучым 1931 годзе саўгасы ўжо дадуць у сярэднім 190—195 міл. пудоў таварнага хлеба.

Адсюль мы павінны зрабіць вынік аб тым, што на падставе правільнай лініі Комуністычнай партыі, накіраванай на вырашэнне зернавой праблемы шляхам арганізацыі буйных саўгасаў і соцыялістычнай рэканструкцыі адзінаасобных бядняцка-серадняцкіх гаспадарак праз kolekтывізацыю, зернавая праблема вырашана.

Вырашэнне зернавой праблемы ўтварыла ўмовы для паспяховага вырашэння жывёлагадоўчай праблемы, а таксама іншых задач сельскай гаспадаркі. З усёй рашучасцю і ўпартасцю ўрад праводзіў у жыццё мерапрыемствы, накіраваныя на вырашэнне гэтых задач праз саўгасы і колгасы. Гэта відаць з таго, што плошча саўгасаў з кожным годам ўсе больш павялічваецца. Так, па зернавых саўгасах мы маем наступныя лічбы: у 1928 г. пад гэтымі саўгасамі было 1 міл. га зямлі, у 1929 г. — 1,5 міл. га і ў 1930 г. — ужо 3,9 міл. га.

За апошні год дасягнуты вялізарныя поспехі ў справе будаўніцтва жывёлагадоўчых і іншых саўгасаў. Так, трэст „Жывёлавод“ мае ўжо 140 саўгасаў на плошчы 20 міл. га з колькасцю 1,2 міл. галоў жывёлы; трэст „Сьвінавод“ мае 350 саўгасаў на плошчы 1,2 міл. га з колькасцю 218 тыс. свіняматок; трэст „Аўцавод“ мае 115 саўгасаў на плошчы 13 міл. га з колькасцю 2,7 міл. галоў; „Маслацэнтр“ мае 52 саўгасы на плошчы 1,3 міл. га з колькасцю 50 тыс. галоў. Ідзе шырокае разгортванне саўгасаў Цукртрэсту, ільняных, хлапковых і г. д. У выніку гэтага ўжо ў 1930 годзе саўгасы здалі дзяржаве прадукцыі на суму 200 міл. руб.; у тым ліку саўгасамі здадзена 72 міл. пудоў зярна, каля 1 міл. пудоў мяса, 180 міл. пудоў сьвёклы, 670 тыс. хлапак-валакна.

Поспехі Савецкага Саюзу ў справе вырашэння зернавой праблемы, а таксама паспяховае разгортванне мерапрыемстваў у справе вырашэння задач развіцця сельскай гаспадаркі зьяўляюцца вынікамі таго, што на падставе поспехаў у справе індустрыялізацыі краіны, на падставе ўзмацнення вытворчай сувязі паміж прамысловасцю і сельскай гаспадаркай, на падставе ўзмацнення кіруючай ролі рабочае класы і рашучай барацьбы з кулацтвам і яго агентурай у партыі — правымі ўхілістамі, асноўныя сярэдняцкія масы ўслед за беднотай рашуча павярнуліся да соцыялізму, стаўшы на шлях соцыялістычнай перабудовы сваіх гаспадарак праз колгасы.

Гэты паварот асноўнай масы сялянства да колгасаў можна прасачыць па наступных даных:

На 1/X-1927 г. у колгасах было	286 т. бядн.-серадн. гасп., што складала	1,1%
На 1/X-1928 г. „ „ „	595 т. „ „ „ „ „	2,3%
На 1/X-1929 г. „ „ „	2131 т. „ „ „ „ „	8,1%
На 1/X-1930 г. „ „ „	5565 т. „ „ „ „ „	22,2%
На 1/III-1931 г. „ „ „	8830 т. „ „ „ „ „	35,3%

З гэтых даных мы можам зрабіць наступныя вывады: разгортванне справы kolekтывізацыі яшчэ ў 1927/28 г. ішло досыць павольнымі тэмпамі, затое 1929 год дае рашучы пералом, у выніку якога мы маем значнае павялічэнне kolekтывізаваных бядняцка-серадняцкіх гаспадарак у 1930 годзе.

Асабліва магутны прыліў у колгасы наглядаецца за апошнія месяцы. Так, за апошнія 6 месяцаў у колгасы ўлілося каля 3 міл. гаспадарак; за адзін люты ў колгасы ўвайшло 1.500 тыс. гаспадарак.

Вельмі цікава прасачыць, як адбываўся працэс калектывізацыі ў БССР. Гэта відаць з наступных даных:

На 1/X-1928 г. у БССР уваходзіла ў колгасы	8.499 двароў, што складала	1,07%
На 1/X-1929 г. " " " "	25.830 " " " "	3,27%
На 1/X-1930 г. " " " "	92.000 " " " "	11,53%
На 1/I-1931 г. " " " "	116.670 " " " "	15% ⁰

З гэтых лічбаў мы бачым, што ў асноўным тэндэнцыі ўваходу ў колгасы бядняцка-серадняцкіх гаспадарак па Савецкай Беларусі аднолькавыя з агульнасаюзнымі. Розніца заключаецца толькі ў тым, што тэмпы гэтага ўключэння па БССР некалькі ніжэй агульных тэмпаў па Савецкаму Саюзу.

Гэтыя поспехі ў справе разгортвання калектывізацыі дасягнуты на падставе рашучага захоўвання ленінскіх прынцыпаў добраахвотнасці, на падставе рашучай барацьбы супроць перагібаў і скажэнняў генеральнай лініі партыі ў справе калектывізацыі.

Вельмі важна адзначыць, што гэтыя сярэднія лічбы вельмі значна павышаюцца па паасобных важнейшых сельска-гаспадарчых раёнах Савецкага Саюзу. Так, па асноўных зернавых раёнах Савецкага Саюзу ў колгасы ўваходзіць 74% усіх бядняцка-серадняцкіх гаспадарак, па іншых зернавых раёнах у колгасы ўваходзіць 40% усіх бядняцка-серадняцкіх гаспадарак. У спажывецкай паласе ў нацыянальных раёнах у колгасы ўваходзіць 22% усіх бядняцка-серадняцкіх гаспадарак.

Побач з колькасным ростам калектывізацыі ідзе і якаснае палепшанне, дзякуючы чаму ўжо ў сучасны момант мы маем усе мажлівасці для таго, каб конкрэтна на прыкладах даказаць кожнаму бедняку і серадняку пераважнасць колгасу, абагуленай гаспадаркі перад адзінаасобнай гаспадаркай.

Дзякуючы таму, што колгас з'яўляецца буйнай аграмаджанай гаспадаркай, гэтая гаспадарка мае магчымасць найлепш выкарыстоўваць трактары, сельска-гаспадарчыя машыны і іншае абсталяванне ў параўнанні з адзінаасобнай дробнай гаспадаркай, пазбаўленай гэтай мажлівасці. Нават конь у колгасе дае большую выгаду, чым у адзінаасобнай гаспадарцы; так, вылічана, што ў 1930 годзе конь у колгасе, ня гледзячы на ўсе недахопы ў выкарыстанні коняй, апрацаваў плошчу ў паўтары-два разы большую, чым у адзінаасобнай бядняцка-серадняцкай гаспадарцы. У выніку гэтага пасеўныя плошчы колгасаў растуць непаруўна з году ў год значна шпарчэй, чым расьце колькасць гаспадарак, увайшоўшых у колгасы. У 1928 г. колгасы засеялі вясной і восенню 2 міл. га, у 1929 г. — 6,5 міл. га, у 1930 г. — 43 міл. га.

Гэты рост пасеўных плошчаў колгасаў тлумачыцца ня толькі тым, што павялічваецца колькасць бядняцка-серадняцкіх гаспадарак, увайшоўшых у колгасы, але і тым, што на кожную гаспадарку ў колгасе прыходзіцца большая плошча, чым на паасобную індывідуальную гаспадарку. Мажлівасці выкарыстаць праз калектывную гаспадарку, як буйную гаспадарку, дасягненні агротэхнікі, мажлівасць праводзіць нават самыя дробныя агротэхнічныя палепшанні, як зьнішчэнне межаў, пасеў суцэльнымі масывамі, ачыстка і пратручванне насення і г. д. даюць у выніку значнае павялічэнне ўраджайнасці ў колгасах. Так, у 1930 годзе ўраджай хлябоў у колгасах перавысіў у сярэднім

ураджаі адзінаасобнай гаспадаркі на 10—15%. У выніку гэтага расьце дабрабыт колгаснікаў і таварнасьць калектыўнай гаспадаркі. За 1930 год даход ад сельскай гаспадаркі на душу колгаснага насельніцтва перавысіў ня менш чым у паўтары разы даходнасьць адзінаасобніка, што ў параўнаньні з даходамі ранейшага бедняка-адзінаасобніка азначае павышэньне даходу ня менш чым у два разы.

Мы ўжо раней гаварылі аб тым, што таварная прадукцыя зернавых культур, якія здадзены ў гэтым годзе колгасамі дзяржаве, раўняецца 460 мільёнаў пудоў, ці ў 3,5 разы перавышае памеры таварнага хлеба кулакоў 1926-27 г. і больш чым у 1,6 разы перавышае даваенную таварную прадукцыю абшарніцкіх гаспадарак. Так паступова краіна саветаў, краіна дробнай сялянскай гаспадаркі, разбураная да жабрацтва абшарнікамі і кулакамі, становіцца краінай самай буйнай, самай перадавой сельскай гаспадаркі ва ўсім сьвеце.

Дзякуючы політыцы партыі і ўраду, якія рашуча праводзяць у жыццё мерапрыемствы, накіраваныя на сацыялістычную рэканструкцыю сельскай гаспадаркі праз калектывізацыю, праз будаўніцтва буйных саўгасаў, мы вышлі з крызісу зернавой гаспадаркі, мы перамаглі голад; дзякуючы ўсяму гэтаму шматмільённыя масы бядняцка-серадняцкага сялянства на практыцы бачаць усю перавагу калектыўнай гаспадаркі і яшчэ больш рашуча становяцца на шлях далейшага разьортваньня калектывізацыі.

Гэтыя посьпехі ў справе колгаснага і саўгаснага будаўніцтва маюць надзвычайна прынцыповае значэньне. Перамога буйнага сацыялістычнага земляробства ў Савецкім Саюзе вырашае гістарычную задачу надзвычайнай важнасьці. Посьпехі сацыялістычнага земляробства ў Савецкім Саюзе паказваюць, што задача зьнішчэньня супярэчнасьці паміж горадам і вёскай можа быць вырашана толькі праз пераход усёй масы сялянскіх гаспадарак на шлях буйных сацыялістычных гаспадарак. „Супярэчнасьці паміж прамысловасьцю і земляробствам, кажу ў сваім дакладзе т. Молатаў, ня толькі ня зьнішчаны капіталізмам, а наадварот, пашыраюцца і абваstraюцца ім усё больш; будаўніцтва сацыялізму — наадварот, вядзе да зьнішчэньня супярэчнасьцяў паміж горадам і вёскай. Пераход дробнай сялянскай вытворчасьці на шлях буйнай сацыялістычнай вытворчасьці і будаўніцтва саўгасаў адчыняюць шлях да зьнішчэньня супярэчнасьцяў паміж горадам і вёскай“.

Для працоўных Савецкай Беларусі, як Саюзнай нацыянальнай рэспублікі, вельмі цікава прасачыць, якім чынам адбіваліся агульныя посьпехі сацыялістычнага будаўніцтва Савецкага Саюзу на становішчы паасобных нацыянальных частак Савецкага Саюзу, якім чынам вырашалася важнейшая дырэктыва партыі аб тым, каб зьнішчыць паступова рэшткі гаспадарчай і культурнай адсталасьці паасобных нацыянальных раёнаў. Вывучэньне гэтага пытаньня прыводзіць нас да вываду аб тым, што лінія партыі ў справе рашучага правядзеньня ў жыццё ленинскай нацыянальнай політыкі праводзілася рашуча, дзякуючы чаму мы можам адзначыць за апошні час вялізарныя посьпехі ў справе гаспадарчага і культурнага сацыялістычнага будаўніцтва паасобных нацыянальных частак Савецкага Саюзу.

Прывядзем некаторыя даныя для таго, каб паказаць гэта. Рэспубліканскі бюджэт РСФСР вырас у 1931 годзе на 30%. У гэты-ж час рэспубліканскі бюджэт УССР вырас на 32%, БССР на 35%, Закаўказзья — на 50%, Узбэкскай рэспублікі — на 61%, Туркменскай — на 87%, Таджыкскай — на 108%.

Такім чынам, мы бачым, што ў справе разьмеркаваньня празь бюджэт сродкаў праводзіцца рашучы курс на паскарэньне ўздыму адсталых раней раёнаў.

Яшчэ больш красамоўна кажуць лічбы, калі мы будзем паглыбляць наш аналіз і вывучаць становішча работы ў паасобных больш дробных нацыянальных частках савецкіх рэспублік. Гэта вывучэньне паказвае нам, што пры сярэднім росьце бюджэту РСФСР у 1930 годзе на 37%, бюджэт аўтономных рэспублік РСФСР вырас на 52%; таксама пры агульным росьце ўкладаньняў у прамысловасьць РСФСР у тым-жа 1930 годзе на 45,2%, укладаньні ў прамысловасьць аўтономных рэспублік і абласцей РСФСР выраслі на 60,6%.

Цікавыя даныя мы маем у адносінах да Корэліі. Гэтыя даныя для нас тым больш цікавыя, што вельмі часта прыходзіцца чытаць у газэтах выступленьні антысавецкіх элементаў Фінляндыі, якія ў сваёй барацьбе супроць Савецкага Саюзу імкнуцца давесці, што як быццам РСФСР у адносінах да Корэліі праводзіць колёнізатарскую політыку. Што-ж мы бачым на справе? Колькасць рабочых Корэліі з 2.300 чал. у 1921 годзе вырасла да 14.000 чал. у 1930 г.; прамысловасьць Корэліі ў 1930 годзе дала рост на 34% супроць 24% у 1929 г., гэта значыць, рост прамысловасьці Корэліі вышэй сярэдняга агульна-саюзнага ўзросту. Падвоены плян лясной прамысловасьці ў 1930 годзе выкананы на 94,7%; 82% дзяцей школьнага ўзросту ахоплены школамі.

Яшчэ больш цікавымі зьяўляюцца даныя па Дагестанскай аўтономнай соцыялістычнай савецкай рэспубліцы. Цікавасьць гэтых даных заключаецца, галоўным чынам, у тым, што яны зьяўляюцца паказчыкамі агульных мерапрыемстваў партыі і Ураду ў дачыненні да горскіх народаў Паўночнага Каўказу, якія ў час панаваньня царызму былі ахвяраваны на паступовае выміраньне і зьнішчэньне. Дагестанская рэспубліка налічвае 81 народнасьць, мае ў карыстаньні 32 мовы, з якіх 8 моваў існуе для пісьмовых зносін. Удзельная вага найбольшай народнасьці — авараў складае 17,61%. Гэта паказвае аб надвычайнай скаднасьці абстаноўкі, з якой прыходзіцца лічыцца там пры разгортваньні соцыялістычнага будаўніцтва. Аднак, рашучае паслядоўнае правядзеньне ў жыццё ленінскай нацыянальнай політыкі перамагае тыя цяжкасьці, якія зьяўляюцца невырашальнымі для буржуазіі.

Дзякуючы гэтай і ў гэтай складанай абстаноўцы мы наглядаем агульны гаспадарчы і культурны рост, які паказвае нам аб тым, што гэтая частка Савецкага Саюзу са становішча адзічання, выміраньня і г. д. узнята і пастаўлена на шлях актыўнага ўдзелу ў справе барацьбы за соцыялізм. Так, капітальныя ўкладаньні ў прамысловасьць Дагестанскай АССР у 1928/29 годзе складалі 5.801 тыс. рублёў, у 1929/30 г. — 12.750 тыс. руб., або дае рост на 219,8%; у 1931 годзе — 23.100 тыс. руб. Прамысловая прадукцыя з кожным годам усё больш павялічваецца: у 1928/29 г. яна павялічылася на 475,4%, у 1929/30 г. — на 556,3%, і ў 1931 годзе — на 1320%. Разам з тым ідзе рост пасеўных плошчаў, што відаць з наступнага: у параўнаньні з 1923 годам пасеўная плошча вырасла ў 1930 годзе на 248,7%, а ў 1931 годзе на 326%.

Нам думаецца, што яскравым таксама прыкладам паслядоўнага бальшавіцкага правядзеньня ў жыццё ленінскай нацыянальнай політыкі можа служыць і тая дапамога, якую атрымлівае Савецкая Беларусь з боку Савецкага Саюзу. У выніку гэтай сталай дапамогі з боку Савецкага Саюзу сярэднія паказчыкі росту народнай гаспадаркі Савецкай Беларусі значна перавышаюць сярэднія паказчыкі агульнага росту Савецкага Саюзу, і Савецкая Беларусь ня толькі даганяе, а па паасобных

галінах соцыялістычнага будаўніцтва нават пераганяе сярэдні ўзровень усяго Савецкага Саюзу. Так, Савецкая Беларусь з'яўляецца першай саюзнай рэспублікай, дзе пачалося зьдзяйсненне, дзякуючы дапамозе Савецкага Саюзу, усеагульнае абавязковае навучаньне.

Гаворачы аб нацыянальнай палітыцы Савецкага Саюзу, тав. Молатаў у сваім заключным слове адзначыў гэта наступным чынам:

„У соцыялістычнае будаўніцтва ўцягваюцца такія нацыянальныя раёны, эканомічнае разьвіцьцё якіх падтрымлівалася царызмам на надзвычайна нізкай ступені і якія фактычна былі ператвораны ў аб'екты самай драпежніцкай эксплёатацыі з боку пануючых кляс. Наша гаспадарчае будаўніцтва, накіраванае да найбольшага выкарыстання прыродных умоў, вядзе да эканомічнага ўздыму шэрагу новых раёнаў. Гэтым самым зьдзяйсняецца ня толькі шпаркі тэмп непасрэднага гаспадарчага разьвіцьця, але і ўздым культуры шэрагу самых адсталых у мінулым нацыянальных рэспублік і абласцей“.

Так, рашуча праводзячы ў жыцьцё Ленінскую нацыянальную палітыку і разгортваючы барацьбу супроць ухілаў ад Ленінскай палітыкі, вялікадзяржаўнага, як найбольш небажальнага, і мясцовых шовінізмаў, Савецкі Саюз пад правадырствам Компартыі яшчэ больш узмацніўся на падставе інтэрнацыянальнага згуртаваньня працоўных усіх нацыянальнасьцяў у барацьбе за соцыялізм.

Побач з гэтымі зьменамі ў гаспадарцы, якія характарызуюцца тым, што пры агульным росьце народнае гаспадаркі ідзе шпаркае ўзмацненьне соцыялістычнага сэктару, адбываюцца таксама рашучыя зрухі ў клясавых суадносінах, рашучыя зьмены ў паасобных соцыяльных праслойках Савецкага Саюзу.

Ідзе колькасны рост рабочай клясы, ліквідавана беспрацоўе, паліпшаецца дабрабыт і культурнасьць рабочых, усё больш узнімаецца палітычная актыўнасьць рабочых, кіруючая роля рабочае клясы ўсё больш узмацняецца.

„Рабочы, — як кажа аб гэтым тав. Молатаў, — ужо перастае быць рабочай клясай у строгім навуковым сэнсе гэтага слова, ён з'яўляецца кіруючай сілай у савецкай дзяржаве, якая пераможна будзе соцыялізм“.

Важнейшай зьменай з'яўляецца тое, што адбываецца ў нашым сялянстве. У выніку рашучага павароту сялянства да соцыялізму, сялянскія масы паступова ператвараюцца ў колгасныя масы. Гэта рашуча мяняе ранейшы твар селяніна.

Тав. Молатаў аб гэтым гаворыць наступным чынам:

„Пры ўсёй паступовасьці зжываньня векавых традыцый і звычак дробнага ўласьніка, наш селянін-колгаснік ужо далёка ня той, чым ён быў раней. Не. З колгаснікаў утвараецца грамадзкі слой новага соцыялістычнага тыпу... яны рвуцца ўперад да соцыялізму“.

У рэзолюцыі па колгаснаму будаўніцтву па гэтым пытаньні сказана наступнае:

„Серадняк, уступіўшы ў колгас, побач з колгаснікам — ранейшым батраком і бедняком ператвараецца ў сапраўдную і прачную апору савецкай улады ў вёсцы; тым самым у агромнай меры ўзмацняецца змычка рабочае клясы з сялянствам, пашыра-

еща фундамент рабоча-сялянскай улады, для якой ад гэтага часу асноўнай і галоўнай апорай у вёсцы зьяўляецца колгаснае сялянства⁴.

На падставе разгортвання суцэльнай kolekтывізацыі, савецкая ўлада перайшла да політыкі ліквідацыі кулацтва і пасьпяхова здзяйсняе гэту політыку ў працягу апошніх год.

Зараз, калі шматмільённыя масы бядняцка-серадняцкага сялянства на практыцы пераканаліся ў перавагах колгасаў, сталі рашуча на колгасны шлях, а кулацтва — асноўны вораг колгасаў ліквідуецца як кляса, перад кожным бядняком і сярдняком-адзінаасобнікам, яшчэ ня ўступіўшым у колгас, стаіць асноўнае пытаньне — за ці супроць колгасаў.

Бядняк зьяўляецца апорай савецкай улады ў вёсцы, сярэдняе сялянства зьяўляецца саюзнікам. Але перад кожным бядняком і сярдняком стаіць пытаньне аб тым, што бядняк і сярдыняк-адзінаасобнік, які дапамагае кулаку змагацца з колгасамі і падрываць колгаснае будаўніцтва, — ня можа быць назван саюзнікам, а тым больш апорай рабочай клясы, ён на справе саюзнік кулака.

Адзіным шляхам для ўсіх бяднякоў і сярдынякоў для таго, каб стаць сапраўднай і прочнай апорай савецкай улады зьяўляецца шлях дапамогі колгасам, а потым і ўступленьне ў колгасы.

Ход kolekтывізацыі ў працягу апошніх тыдняў паказвае, што новыя мільёны сялянскіх гаспадарак ужо вырашылі пытаньне аб тым што яны — з рабочай клясай і ўсім колгасным сялянствам за колгасы, што яны — супроць кулакоў.

Адбываюцца таксама глыбокія зьмены і сярод клясава-варожых элемэнтаў. На падставе шырокага разгорнутага соцыялістычнага наступленьня па ўсяму фронту ідзе рашучае выкарчоўваньне карэньняў капіталізму, клясавы вораг усё больш траціць глебу пад сваімі нагамі. Адсюль, зразумела, што клясавыя ворагі рабочае клясы ў сваёй барацьбе супроць соцыялістычнага будаўніцтва і дыктатуры пролетарыяту асноўную стаўку робяць на інтэрвэнцыю, на ўнешнюю імперыялістычную сілу. Судовыя процэсы над Рамзіным, Громанам і інш. паказалі факты надзвычайнага політычнага і моральнага разлажэньня сярод гэтых элемэнтаў.

Ня менш яскравы малюнак політычнага і моральнага разлажэньня даюць матар'ялы і паказаньні арыштаваных беларускіх нацыянал-дэмакратаў і прызнаўшыхся ў тым, што, кіруючыся нянавісьцю да рабочае клясы і бядняцка-серадняцкага сялянства, кіруючыся жаданьнем дапамагчы буржуазіі ў аднаўленьні яе панаваньня над працоўнымі масамі, яны вялі контр-рэвалюцыйную работу, накіраваную на падрыхтоўку імперыялістычнай інтэрвэнцыі з боку польскага фашызму.

Посьпехі соцыялістычнага будаўніцтва Савецкага Саюзу ідуць побач з паступовым паглыбленьнем эаномічнага крызісу капіталістычнага сьвету.

Перамогі соцыялістычнага будаўніцтва выклікаюць абвастрэньне ўзаемаадносін паміж Савецкім Саюзам і варожым яму капіталістычным акружэньнем.

Становішча ўнутры капіталістычнага сьвету характарызуецца тым, што эаномічныя крызісы ахоплівае ўсё новыя капіталістычныя дзяржавы, усё больш паглыбляецца, і што ўсе спробы буржуазіі затрымаць ці хаця-б паслабіць гэты крызіс не даюць станоўчых вынікаў. Эаномічныя крызісы капіталістычных краін характарызуецца ўсё большым зьмяншэньнем вытворчасці. Так, па Паўночна-Амэрыканскіх Злучаных

Штатах вытворчасць 1930 г. зменшылася на 32% у параўненні з 1929 годам. У Нямеччыне яна зменшылася на 28%, у Англіі — на 19%, у Польшчы — на 25%, і ў Францыі, якая апошняй папала ў паласу эканомічнага крызісу, яна зменшылася на 7%.

Побач з паглыбленнем і пашырэннем крызісу ў прамысловасці наглядаецца надзвычайна вялікі аграрны крызіс, які характарызуецца тым, што цэны на сельска-гаспадарчыя продукты зменшыліся да паловы ці $\frac{1}{3}$. Гэта змяншэнне цэн у першую чаргу адбываецца на дробных гаспадарках і выклікае разарэнне многіх мільёнаў паасобных фермерскіх і сялянскіх гаспадарак капіталістычных краін.

Мы ўжо ўсе ведаем, што ў капіталістычных краінах налічваецца каля 30 мільёнаў беспрацоўных — гэта значыць, калі лічыць, што кожны беспрацоўны мае сям'ю ў 3-4 душы, што звыш 100 мільёнаў людзей у капіталістычных краінах сёння ня маюць работы, ня маюць хлеба, а маюць уперадзі перспэктывы галоднай сьмерці. Разам з тым ідзе далейшае павялічэнне міравых запасаў, пры наяўнасці росту беспрацоўя. Павялічэнне міравых запасаў ставіць перад капіталістычнымі краінамі праблему аб тым, што робіць з гэтымі запасамі. У Канадзе ў сучасны момант працуюць над пытаннем аб тым, якім чынам прыстасаваць топкі для таго, каб з большым эфектам паліць лішнія запасы пшаніцы. Гэта ў той час, калі сотні мільёнаў людзей у літаральным сэнсе гэтага слова паміраюць ад голаду.

Мы ўсе ведаем, што буржуазныя вучоныя і політычныя дзеячы імкнуліся даказаць, што гэты крызіс мае часовы характар ці што ніякага крызісу няма і што капіталістычныя краіны знаходзяцца ў паласе „росквіту“. Аднак, тыя папярэджанні, якія рабіліся Комінтэрнам, аказаліся правільнымі. Крызіс, які перажываецца ў сучасны момант капіталістычнымі краінамі, зьяўляецца глыбокім органічным крызісам, крызісам усёй капіталістычнай сістэмы.

Асноўнай прычынай сучаснага крызісу капіталістычных краін зьяўляецца існаванне капіталістычнай сістэмы. Гэта думка прасякае паступова нават у паасобныя колы грамадства буржуазных краін і прыводзіць да пытання аб тым, ці мае права капіталістычная сістэма на далейшае існаванне.

Задача рэволюцыйных рабочых і Компартый усяго сьвету заключаецца ў тым, каб самыя шырокія масы працоўных усяго сьвету пад кіраўніцтвам Компартыі хутчэй пачалі шукаць выхаду з крызісу, шляхам зьнішчэння капіталістычнай сістэмы і ўстанаўлення новай сістэмы саветаў.

Побач з эканамічным крызісам і абвастрэннем клясавых супярэчнасцяў унутры капіталістычных краін адзначаецца абвастрэнне ўзаемаадносін паміж мэтраполіямі імперыялістычных дзяржаў і іх колёніямі. Праўда, мы маем час апошні час паведаньне аб тым, што індыйскія буржуазныя рэфармісты пайшлі на згоду з ангельскім урадам, аднак, гэтыя фокусы індыйскіх нацыяналістаў сёння ўжо ня могуць ашукаць рабочых і шырокія масы сялянства Індыі, якія на цэлым шэрагу мітынгаў заявілі свае пратэсты супроць „прадажніцкай політыкі Гандзі і яго прыхільнікаў“.

Гэта дае падставу нам рабіць вывад аб тым, што ідзе далейшае абвастрэнне ўзаемаадносін паміж колёніямі і мэтраполіямі ангельскай імперыі.

Тое самае наглядаецца і ў ўзаемаадносинах з колёніямі іншых імперыялістычных дзяржаў. Той шырокі рэволюцыйны рух, які ў сучасны момант адбываецца ў Кітаі, дзе на тэрыторыі з насельніцтвам

звыш 50 мільёнаў чалавек існуе савецкая ўлада, організавана Чырвоная Армія, дзе ідзе барацьба за вызваленне ўсяго Кітаю ад сваёй і імперыялістычнай буржуазіі, можа служыць найяскравейшым прыкладам абстрактнага становішча ў колёніях.

Шуканьне выхаду з эканамічнага і палітычнага крызісу яшчэ больш узмацняе барацьбу за прашынства паміж паасобнымі імперыялістычнымі дзяржавамі. Абвастраюцца ўзаемаадносіны паміж імперыялістычнымі дзяржавамі.

Ня глядзячы на тое, што мінулы перыод характарызаваўся значнай колькасцю пацыфісцкіх заяў, канфэрэнцый і г. д. у імперыялістычных дзяржавах, мы ўсе добра ведаем, што гэта ўсё служыць толькі прыкрыццём для далейшага павялічэння ўзброенняў капіталістычных дзяржаў. Ня глядзячы на тое, што прадстаўнікі Англіі, Францыі, Італіі, Нямеччыны і г. д. засядаюць, абгварваюць пытанні аб папярэджанні, аб небяспецы вайны, прыкрываючыся Лігай Нацый, мы ўсё добра ведаем, што гэта робіцца для таго, каб прыкрыць сапраўднасць, каб прыкрыць тое, што сапраўды ідзе далейшае ўзбраенне; за мінулы час ўзброеныя сілы капіталістычных дзяржаў ня толькі не паменшыліся, а наадварот — павялічыліся.

Усё гэта разам узятае паказвае нам, што ў ва ўзаемаадносінах паміж капіталістычнымі дзяржавамі існуе надзвычайная напружанасць, што на даным этапе пагроза новай імперыялістычнай вайны надзвычайна павялічылася.

Перадзел колёній, барацьба за рынкі збыту, імкненне за кошт пераможаных палепшыць становішча перамогшых, вось звычайныя шляхі імперыялістаў у пошуках выхаду з эканамічнага крызісу, вось прычына таго, што капіталістычны сьвет шалёна рыхтуецца да новай імперыялістычнай вайны.

Посьпехі соцыялістычнага будаўніцтва Савецкага Саюзу, посьпехі выканання пяцігодкі ў чатыры гады, якія адбываюцца побач з ростам эканамічнага крызісу капіталістычных дзяржаў, паглыбленьнем супярэчнасцяў паміж імі і крахам надзей імперыялістаў на перараджэнне Савецкага Саюзу, выклікаюць узмацненне агрэсывай палітыкі капіталістычных дзяржаў супроць краіны саветаў. Буржуазія ўсяго сьвету бачыць у пяцігодцы пагрозу для існавання капіталістычнага сьвету. Калі раней раздаваліся галасы нявер'я ў сілу Савецкага Саюзу, у яго здольнасці выканаць пяцігодку, калі пяцігадовы плян соцыялістычнага будаўніцтва называўся фантазіяй і г. д., то сёння капіталістычны сьвет, расцэньваючы, на падставе вывучэння, посьпехі соцыялістычнага будаўніцтва Савецкага Саюзу, рашуча зьмяніў свае адносіны да гэтага пытаньня, і пытаньне аб пяцігодцы сёння ўжо ня ёсць пытаньнем толькі Савецкага Саюзу, а стала адным з важнейшых міжнародных пытаньняў.